No. 49924*

Multilateral

Nakhchivan Agreement on the establishment of the Cooperation Council of Turkic Speaking States. Nakhchivan, 3 October 2009

Entry into force: *17 November 2010, in accordance with article 22*

Authentic texts: *Azerbaijani, English, Kazakh, Kyrgyz and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 2 July 2012*

Note: *See also annex A, No. 49924.*

No UNTS volume number has yet been determined for this record. The Text(s) reproduced below, if attached, are the authentic texts of the agreement /action attachment as submitted for registration and publication to the Secretariat. For ease of reference they were sequentially paginated. Translations, if attached, are not final and are provided for information only.

Multilatéral

Accord de Nakhitchevan pour l'établissement du Conseil de coopération des États de langues turques. Nakhitchevan, 3 octobre 2009

Entrée en vigueur : *17 novembre 2010, conformément à l'article 22*

Textes authentiques : *azerbaïdjanais, anglais, kazakh, kirghiz et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Turquie, 2 juillet 2012*

Note : *Voir aussi annexe A, No. 49924.*

* *Numéro de volume RTNU n'a pas encore été établie pour ce dossier. Les textes réproduits ci-dessous, s'ils sont disponibles, sont les textes authentiques de l'accord/pièce jointe d'action tel que soumises pour l'enregistrement et publication au Secrétariat. Pour référence, ils ont été présentés sous forme de la pagination consécutive. Les traductions, s'ils sont inclus, ne sont pas en form finale et sont fournies uniquement à titre d'information.*

Participant	**Notification**		
Azerbaijan	12 Jan	2010	n
Kazakhstan	18 Oct	2010	n
Turkey	16 Jul	2010	n

Note: The texts of the declarations and reservations are published after the list of Parties -- Les textes des déclarations et réserves sont réproduits après la liste des Parties.

Participant	**Notification**		
Azerbaïdjan	12 janv	2010	n
Kazakhstan	18 oct	2010	n
Turquie	16 juil	2010	n

[AZERBAIJANI TEXT – TEXTE AZERBAÏDJANAIS]

TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER İŞBİRLİĞİ KONSEYİ'NİN KURULMASINA DAİR NAHÇIVAN ANLAŞMASI

Bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak Türk Dili Konuşan Ülkeler,

halkları arasındaki tarihi bağları, ortak dil, kültür ve gelenekleri temel alarak,

kapsamlı işbirliğinin daha da derinleştirilmesini arzu ederek,

siyasi çok kutupluluk ile ekonomi ve bilginin küreselleşmesi süreçleri çerçevesinde bölgede barışın güçlendirilmesine, güvenlik ve istikrarın teminine ortak katkıda bulunmayı arzu ederek,

müşterek bir yapı içerisinde etkileşimin, iyi komşuluk, birlik ve devletler ile halklar arasındaki işbirliği açısından mevcut olan geniş potansiyelin ortaya çıkmasını kolaylaştırdığını göz önünde bulundurarak,

karşılıklı güven, ortak çıkar, eşitlik, karşılıklı danışmalar, kültürel farklılıklara saygı ve Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirveleri'nde tesis edilen müşterek kalkınma isteği ruhundan hareket ederek,

Birleşmiş Milletler Şartının amaç ve ilkeleri ile uluslararası barış ve güvenlik, iyi komşuluk ve dostane ilişkilerin kurulmasını ve devletler arasında işbirliğini hedefleyen egemen eşitlik, toprak bütünlüğü ve uluslararası tanınmış sınırların ihlal edilemezliği dahil olmak üzere, uluslararası hukukun evrensel düzeyde kabul görmüş ilke ve normlarına bağlılıklarını teyit ederek,

aşağıda belirtilen hususlar üzerinde mutabakata varmışlardır:

Madde 1

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi

Taraflar uluslararası bir kuruluş şekline sahip "Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (bundan böyle TDKÜİK olarak anılacaktır) isimli işbirliği mekanizması kurmuşlardır.

Madde 2

Amaçlar ve görevler

TDKÜİK'nın temel amaç ve görevleri:

Taraflar arasında karşılıklı güvenin, dostluk ve iyi komşuluğun güçlendirilmesi,

bölgede ve dünya genelinde barışın sağlanması, güvenlik ve emniyetin güçlendirilmesi,

uluslararası örgütler ve uluslararası forumlar çerçevesindekiler de dahil olmak üzere, ortak çıkarların sözkonusu olduğu dış politika meselelerinde ortak tutum belirlemeye çalışılması,

uluslararası terörizm ve ayrılıkçılık, aşırı akımlar, insan kaçakçılığı, yasadışı uyuşturucu ticareti ile narkotik ve psikotropik maddelerle uluslararası mücadelede eşgüdümün sağlanması,

siyasi, ticari ve ekonomik konular ile kanunu uygulama, çevre, kültür, bilimsel-teknik, askeri-teknik, eğitim, enerji, ulaştırma, kredi ve finans alanları ve ortak çıkarları ilgilendiren diğer alanlardaki etkin bölgesel ve ikili işbirliğinin teşvik edilmesi,

ticaret ve yatırım açısından elverişli koşulların yaratılması, gümrük ve mallar ile hizmetlerin ve sermayenin dolaşımına imkan sağlayan düzenlemelerin basitleştirilmesi, mali sistem ve bankacılık işlemlerinin kolaylaştırılması,

tarafların halklarının yaşam koşullarının hızla iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla, eşit ortaklığa dayalı müşterek icraatlarla bölgede kapsamlı ve dengeli bir ekonomik büyüme, sosyal ve kültürel gelişimin sağlanması,

uluslararası hukuk tarafından umumiyetle tanınan ilke ve normlara uygun olarak, hukukun üstünlüğü, iyi yönetişim, insan hakları ve temel özgürlüklerin güvence altına alınması konularının ele alınması,

bilim ve teknoloji, eğitim, sağlık, kültür, spor ve turizm alanlarında etkileşimin genişletilmesi,

Türk halklarının sahip oldukları zengin kültür ve tarihi mirasın değerlendirilmesi, kitlelere tanıtılması ve yayılmasında Tarafların basın ve iletişim araçları arasındaki etkileşimin özendirilmesi,

karşılıklı hukuki yardımlaşmanın ve hukukun muhtelif alanlarındaki işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla hukuki bilgi değişimi hususlarının ele alınmasıdır.

Madde 3

Yapı

İşbu Anlaşmada yer alan amaç ve görevleri yerine getirmek üzere aşağıda belirtilen yapılar teşkil edilecektir:

- Devlet Başkanları Konseyi
- Dışişleri Bakanları Konseyi
- Kıdemli Memurlar Komitesi
- Aksakallar Konseyi
- Sekretarya

Madde 4

Diğer işbirliği türleri

21 Kasım 2008 tarihli İstanbul Anlaşmasıyla işlerlik kazanan Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi, Türk Dili Konuşan Ülkelerin parlamentoları arasındaki işbirliğini derinleştirmek amacıyla faaliyet göstermektedir.

Taraflar; bilim, eğitim, kültür ve sanat alanlarında işbirliğinin geliştirilmesi, Türk dünyasının ortak değerlerinin uluslararası seviyede tanıtılması ve kitlelere yayılması, Türk Dili konuşan ülkeler arasındaki kültürel bağların derinleştirilmesi amacıyla TÜRKSOY çerçevesinde işbirliği yapmaktadır.

Madde 5

Devlet Başkanları Konseyi

Devlet Başkanları Konseyi (DBK), Tarafların Devlet Başkanlarının aşağıda belirtilen çerçevede bir araya geldikleri düzenli toplantılarla faaliyetlerini sürdürür:

- Güncel uluslararası sorunların çözümüne ilişkin olarak Taraflar arasındaki etkileşimin değerlendirilmesi,
- TDKÜİK kapsamında öncelikli işbirliği alanlarının belirlenmesi,
- TDKÜİK'nın faaliyetlerinin değerlendirilmesi.

DBK toplantıları yılda bir kez yapılır. Tarafların onayına bağlı olarak olağanüstü DBK toplantıları düzenlenebilir.

Bir sonraki DBK toplantısının yeri, kural olarak Tarafların İngilizce adlarının alfabetik sırasına göre belirlenir. Olağanüstü DBK toplantısının yeri Taraflar arasında sağlanacak mutabakat uyarınca tespit edilir.

Madde 6

Dışişleri Bakanları Konseyi

Dışişleri Bakanları Konseyi (DİBK) yetkileri çerçevesinde,

- TDKÜİK'nın gündemdeki faaliyetleriyle ilgili konuları değerlendirir,
- DBK toplantılarında ele alınacak güncel uluslararası meseleleri tespit eder;
- Sekretaryanın personel yapısını ve mali raporunu onaylar.

DİBK, gerektiğinde Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi adına beyanatta bulunabilir.

DİBK toplantıları, kural olarak DBK toplantılarının yapıldığı yerde DBK toplantıları öncesinde yapılır.

Tarafların mutabakatıyla, olağanüstü DİBK toplantıları düzenlenebilir. Olağanüstü DİBK toplantısının yeri Taraflar arasında sağlanacak uzlaşıyla belirlenir.

Madde 7

Kıdemli Memurlar Komitesi

Kıdemli Memurlar Komitesi'nde (KMK) Tarafların asgari bir temsilcisi yer alır.

KMK yetkileri çerçevesinde,

- Sekretaryanın faaliyetlerinin koordine eder,
- Sekretarya tarafından hazırlanan taslak belgelerin DİBK'nın tasvibine sunumundan ve DBK'nın onaylamasından önce değerlendirir ve onay verir.

KMK toplantıları, kural olarak DİBK toplantıları öncesinde düzenlenir.

Madde 8

Dönem Başkanlığı

DBK'nın olağan toplantılarına ev sahipliği yapan Taraf, bir sonraki DBK toplantısına kadar Türk Dili Konulan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin dönem başkanlığını yürütür.

Madde 9

Aksakallar Konseyi

Türk Dili Konuşan Ülkeler Aksakallar Konseyi (Aksakallar Konseyi), TDKÜİK'nın himayesinde faaliyet gösteren daimi bir danışma teşekkülüdür.

Mali hususlar dahil olmak üzere, Aksakallar Konseyi'nin faaliyetlerinin teferruatları, DİBK tarafından kabul edilen, Aksakallar Konseyi'nin Yönetmeliği başlıklı ayrı bir belgeyle tanımlanır.

Aksakallar Konseyi'nin faaliyetleri işbu Anlaşma ve yukarıda bahsekonu Yönetmelik çerçevesinde belirlenir.

Madde 10

Sekretarya

Taraflar, TDKÜİK'in amaç ve görevlerinin icrasına yardımcı olmak üzere, daimi bir yürütme organı olan Sekretarya'yı kurmuşlardır.

Sekretarya'nın görevleri arasında;

- DBK, DİBK, ve KMK'nın toplantıları ile TDKÜİK nezdinde gerçekleştirilecek diğer toplantıların düzenlenebilmesi amacıyla ihtiyaç duyulacak idari, örgütsel, protokoler ve teknik önlemlerin alınması,
- Taslak belgelerin hazırlanması,
- Belgelerin tasnif ve arşivlenmesi,
- Taraflar ve diğer uluslararası teşkilatlar ile forumlar tarafından iletilen belge ve bilgilerin takas bürosu olarak faaliyet göstermesi,
- TDKÜİK ile ilgili genel mahiyetli bilginin yayımlanması,
- DBK, DİBK, KMK tarafından verilecek diğer görevlerin yerine getirilmesi,
- Görevlendirilecek personelin tespit edilerek KMK'nın onayına sunulması,
- Gerçekleştirilen mali faaliyetlerle ilgili olarak KMK'ya rapor sunulması

bulunmaktadır.

Sekretarya DİBK'in önerisi üzerine DBK tarafından onaylanan Genel Sekreter tarafından yönetilecektir. Genel Sekreter'in uyruğunda bulunduğu ülke hariç olmak üzere, Tarafların her birinden bir Genel Sekreter Yardımcısı atanacaktır.

Genel Sekreter Tarafların İngilizce resmi ülke adlarının sıralamasına göre rotasyon temelinde üç yıl süreyle atanacak ve görev süresinin uzatılması hakkı bulunmayacaktır.

Genel Sekreter Yardımcıları, Tarafların vatandaşları arasından DBK tarafından üç yıl süreyle atanacak ve görev sürelerinin uzatılması hakları bulunmayacaktır. Sekretarya görevlileri Tarafların kendi ulusal mevzuatları uyarınca, kendi vatandaşları arasından atanacaktır.

Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ve Sekretarya'nın diğer görevlileri, görevlerini ifa ederlerken herhangi bir Taraftan veya üçüncü taraflardan talimat istemeyecekler ve almayacaklardır. DBK'ya karşı sorumlu olan uluslararası görevliler olarak konumlarını etkileyebilecek her türlü davranıştan kaçınacaklardır.

Taraflar, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ve Sekretarya görevlilerinin ifa ettikleri görevlerin uluslararası mahiyetine saygı göstermeyi ve sözkonusu görevlileri etki altında bırakmamayı kabul ederler.

Sekretarya'nın merkezi İstanbul'da (Türkiye Cumhuriyeti) olacaktır.

Taraflar, Sekretarya'nın Türkiye'deki konumu ve tabi olacağı şartlar hususlarında Sekretarya'ya DİBK'nın önceden onayını almak koşulu ile Türkiye Cumhuriyeti ile uluslararası bir anlaşma imzalama yetkisi tanıyacaklardır.

TDKÜİK Sekretaryası, TDKÜİK'in görev ve sorumluluklarını yerine getirmek üzere Tarafların ülkelerinde gerekli olan hükmi şahsiyete sahip olacaktır.

Sekretarya, özellikle aşağıda belirtilen amaç ve görevleri yerine getirmek üzere, uluslararası hükmi yetkiye sahip olacaktır:

- Tarafların tümünün onayıyla anlaşmalar imzalamak,
- Mülk satın almak ve satmak,
- Davacı ve davalı olarak mahkemelere çıkmak,
- Banka hesapları açmak ve nakit varlıklar üzerinden sözleşmeler akdetmek.

Madde 11

Bütçe

Sekretarya, Taraflar arasında ayrıca imzalanacak uluslararası bir anlaşma çerçevesinde belirlenecek kendi bütçesine sahip olacaktır.

TDKÜİK nezdinde düzenlenecek etkinliklere katılacak uzman ve temsilcilerin giderleri gönderen ülke tarafından karşılanacaktır.

Madde 12

Ayrıcalıklar ve Muafiyetler

TDK, DİBK, KMK ve Aksakallar Kurulu toplantılarına katılacak heyetlerin üyeleri ve Sekretarya görevlileri, ev sahibi ülke tarafından uluslararası hukuk çerçevesinde diplomatik misyon mensuplarına sağlanan ayrıcalık ve muafiyetlerden yararlanacaklardır.

Madde 13

Daimi Temsilciler

Taraflar, Sekretarya nezdinde milli mevzuatları uyarınca daimi temsilciler atayacaklardır.

Madde 14

Diğer toplantılar

Taraflar, özel veya teknik nitelikli bir konuyu görüşmek üzere, ilgili Bakanlıkların, kurumların ve teşkilatların Başkanlarının toplantılarını düzenlemeyi kararlaştırabilirler.

Madde 15

Uluslararası Teşkilatlar ve Forumlarla İlişkiler

TDKÜİK, özel işbirliği alanları da dahil olmak üzere, uluslararası teşkilatlar ve forumlarla temas ve diyalog tesis edebilir.

Madde 16

Gözlemciler

TDKÜİK tarafından, devletlere, uluslararası teşkilatlara ve uluslararası forumlara gözlemcilik statüsü verilebilir.

Sözkonusu statünün veriliş usul ve esasları TDKÜİK Yönetmeliği tarafından belirlenir.

Madde 17

Diller

TDKÜİK'in çalışma lisanı, Tarafların devlet dilleri ve İngilizcedir.

Madde 18

Yönetmelik

İdari düzenlemeler, DİBK tarafından belirlenecek ve DBK'nın onayına sunulacak TDKÜİK Yönetmeliği uyarınca belirlenecektir.

Madde 19

Diğer Anlaşmalardan Kaynaklanan Yükümlülükler

İşbu Anlaşma, Tarafların daha önce imzalamış oldukları uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerine halel getirmez.

Madde 20

Anlaşmazlıkların Çözümü

İşbu anlaşmanın yorumlanmasından veya uygulamasından kaynaklanacak anlaşmazlıkları, Taraflar istişareler ve müzakereler yoluyla çözüme kavuşturacaktır.

Madde 21

Tadilatlar

Taraflar arasında varılacak karşılıklı mutabakat çerçevesinde, Anlaşma'nın ayrılmaz parçası olarak değerlendirilecek olan ayrı protokoller vasıtasıyla işbu Anlaşma'ya tadilat ve ilaveler yapılabilecek ve mezkur değişiklikler işbu Anlaşma'nın 22. Maddesinde belirtilen şekilde yürürlüğe girecektir.

Madde 22

Geçerlilik Süresi, Yürürlüğe Giriş ve Katılım

İşbu Anlaşma süresiz olarak akdedilmiştir.

İşbu Anlaşma Tarafların onayına tabi olup, Taraflardan üçünün, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli olan iç onay sürecini tamamladığına dair depozitöre yapacakları bildirimi takip eden 30. günün sonunda yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma yürürlüğe girmesinin ardından, Türk Dili Konuşan Ülkelerin katılımına açık olacaktır.

İşbu Anlaşma, onay sürecinin tamamlandığına dair depozitöre yapılacak bildirimi takip eden 30. Günün sonunda katılımcı ülke açısından yürürlüğe girecektir.

Madde 23

Depozitör

İşbu Anlaşma'nın depozitörü olarak Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tayin edilmiştir.

2009 senesinin, Ekim ayının üçüncü günü, her bir eşit derecede geçerli olmak üzere, Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkçe ve İngilizce olarak tek nüsha halinde imzalanmıştır.

Anlaşmanı asıl nüshası depozitör tarafından muhafaza edilecek, Taraflara onaylı bir sureti gönderilecektir.

Azerbaycan Cumhuriyeti adına

Kazakistan Cumhuriyeti adına

Kırgız Cumhuriyeti adına

Türkiye Cumhuriyeti adına

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

NAKHCHIVAN AGREEMENT

ON THE ESTABLISHMENT OF THE COOPERATION COUNCIL OF TURKIC SPEAKING STATES

Turkic Speaking States, hereinafter referred to as "the Parties";

based on historical ties, common language, culture and traditions of their peoples;

aiming at further deepening the comprehensive cooperation;

desiring to jointly contribute to strengthening peace, ensuring security and stability, in the region and in the world as a whole, in terms of development of processes of political multipolarity, economic and informational globalization;

considering that the interaction within the common structure facilitates the disclosure of huge potential for good-neighborhood, unity and cooperation among states and their peoples;

proceeding from the spirit of mutual confidence, mutual benefit, equality, mutual consultations and aspiration towards common development established at the Summits of the Heads of Turkic Speaking States;

reaffirming their adherence to the purposes and principles of the Charter of the United Nations and other universally recognized principles and norms of international law, including sovereign equality, territorial integrity and inviolability of internationally recognized borders of states, as well as those related to the maintenance of international peace, security and development of good-neighbourly and friendly relations and the cooperation among states;

have agreed as follows:

Article 1
Cooperation Council of Turkic Speaking States

The Parties hereby establish a cooperation mechanism in the form of an international establishment – "Cooperation Council of Turkic Speaking States" (hereinafter referred to as "CCTS").

Article 2
Purposes and tasks

The main purposes and tasks of CCTS are:

strengthening mutual confidence, friendship and good neighbourhood among the Parties;

maintaining peace, strengthening security and confidence in the region and in the world as a whole;

search for common positions on foreign policy issues of mutual interest, including those in the framework of international organizations and at international fora;

coordination of actions to combat international terrorism and separatism, extremism, trafficking in human beings, drug trafficking, as well as the assistance to international policy on control over illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances;

promotion of effective regional and bilateral cooperation in political, trade and economic, law enforcement, environmental, cultural, scientific-technical, military-technical, educational, energy, transportation, credit and finance areas and other areas of common interest;

creation of favourable conditions for trade and investment, further simplification of customs and transit procedures aiming at facilitation of movement of goods, capital, services and technologies, and simplification of financial and banking operations;

aiming for the comprehensive and balanced economic growth, social and cultural development in the region through joint actions on the basis of equal partnership in order to steadily increase and improve the living conditions of the peoples of the Parties;

discussing the questions of ensuring rule of law and good governance and guarantying human rights and fundamental freedoms in accordance with generally recognized principles and norms of international law,

expansion of interaction in the field of science and technology, education, health, culture, sports and tourism;

encouragement of interaction of the mass media and communication of the Parties in promoting, popularizing and disseminating the great cultural and historical heritage of the Turkic peoples;

discussing questions of exchange of legal information for the development of interaction and mutual legal assistance, and cooperation in various spheres of law.

Article 3
Structure

In order to fulfil the purposes and tasks of the present Agreement the following is established:

The Council of Heads of States;
The Council of Foreign Ministers;
The Senior Officials Committee;
The Council of Elders of Turkic Speaking States;
The Secretariat.

Article 4
Other forms of cooperation

To deepen the cooperation amongst the parliaments of the Turkic speaking countries the Parliamentary Assembly of the Turkic speaking countries is functioning pursuant to the Istanbul Agreement of 21 November 2008.

With a view of developing cooperation in the field of science, education, culture and art, dissemination and popularization of the common values of the Turkic world at international level, deepening cultural ties amongst the Turkic Speaking States, the Parties are cooperating in the framework of TURKSOY.

Article 5
The Council of Heads of States

The Council of Heads of States (CHS) is conducting its activity in the form of regular meetings of the Heads of Parties, in the framework of which, there shall be:

- considered the questions of interactions of Parties on the settlement of actual international problems;
- defined the priority directions of cooperation of Parties within the CCTS;
- held the review of activity of CCTS.

The meetings of CHS shall be held once a year. The venue of the next meeting of CHS is determined, as a rule, in accordance with the English alphabetical order of the official names of the Parties.

Extraordinary CHS meetings may be convened based on the consent of Parties. The venue of the extraordinary meeting of the CHS is determined by consent of the Parties.

Article 6
The Council of Foreign Ministers

The Council of Foreign Ministers (CFM) within its competence shall:
- consider the issues of current activities of the CCTS,
- define more actual international issues for their discussion in the frame of CHS meetings;
- approve Staff Matrix and financial report of the Secretariat.

The CFM may, if necessary, make statements on behalf of the CCTS.

The meetings of CFM, as a rule, shall take place before the meetings of CHS at the venue of CHS meetings.

Extraordinary CFM meetings may be convened based on the consent of Parties. The venue of the extraordinary meeting of the CFM is determined by consent of the Parties.

Article 7
The Senior Officials Committee

The Senior Officials Committee (SOC) consists of, at least, one representative from each Party.

SOC, within its competence, shall:
- coordinate activity of the Secretariat;
- consider and endorse draft documents, worked up by the Secretariat before their adoption by the CFM and approval by the CHS.

The SOC meetings are convened, as a rule, prior to the meetings of the CFM.

Article 8
Chairmanship

Party hosting the regular meeting of the CHS shall be CCTS Chairman until the next regular meeting of the CHS.

Article 9
The Council of Elders

The Council of Elders of the Turkic Speaking States (Council of Elders) is a permanent advisory-consultative institution, functioning under the auspices of CCTS.

Detailed aspects of the activity of the Council of Elders, including financial matters, should be defined by a separate document titled Regulation of the Council of Elders, which shall be adopted (accepted) by CFM.

The Council of Elders in its activities is guided by the present Agreement and the afore-mentioned Regulation.

Article 10
Secretariat

To facilitate the implementation of the purposes and tasks of the CCTS, the Parties establish a Secretariat, which is a permanent executive body of the CCTS.

The Secretariat within its competence shall:

- take necessary administrative, organizational, protocol and technical measures for holding meetings of CHS, CFM and SOC, as well as other meetings under the auspices of CCTS;
- prepare draft documents;
- establish and ensure archiving of documents;
- act as clearing house of documents and information, submitted by the Parties and received from other international organizations and fora;
- disseminate common information on CCTS;
- implement other tasks and duties, defined by CHS, CFM and SOC;
- prepares draft Staff Matrix and submits it to the SOC for approval;
- submits to the SOC its financial activities report.

The Secretariat shall be lead by the Secretary-General, who shall be approved by the CHS upon the CFM proposal. The Secretary-General has deputies from each Party except from the Party of his/her nationality.

The Secretary-General is appointed from among the citizens of the Parties on a rotational basis in accordance with the English alphabetical order of the official names of the Parties for a period of three years without the right to prolongation of the term of office.

The Deputies of Secretary-General are appointed from among the citizens of the Parties by the CHS decision for a period of three years without the right of prolongation for the next term.

The officials of the Secretariat shall be appointed by the Parties in accordance with their national legislations from among their citizens.

In the performance of their duties the Secretary-General, his deputies and other officials of the Secretariat shall not seek or receive instructions from any Party, as well as third parties. They shall refrain from any actions which might influence their position as international officials responsible only to the CHS.

The Parties undertake to respect the international character of the duties of Secretary-General, his deputies and other officials of the Secretariat and not to influence them while performing their duties.

The location of the Secretariat is the city of Istanbul (Republic of Turkey).

The Parties endows the Secretariat with the right to conclude an international treaty with the Government of the Republic of Turkey on the conditions of Secretariat's location in the territory of the Republic of Turkey, draft of which should be initially approved by the CFM.

The Secretariat of the CCTS shall enjoy in the territory of each Party such legal capacity as necessary for the implementation of purposes and tasks of the CCTS.

The Secretariat shall enjoy international legal capacity to implement purposes and tasks of CCTS, in particular:

- conclude treaties with the consent of all Parties;
- acquire and dispose the property;
- act in the courts as plaintiff or defendant;
- open accounts and make transactions in cash assets.

Article 11
Financing

The Secretariat has its own budget, which is formed and executed in accordance with a separate international treaty concluded among the Parties.

The Parties themselves shall bear the expenses for the participation of their representatives and experts in the events within the frame of CCTS.

Article 12
Privileges and immunities

Members of delegations and officials of the Secretariat for the period of participation in the work of meetings of CHS, CMF, SOC and Council of Elders shall enjoy in the territory of Host Party privileges and immunities that

are accorded by international law to the personnel of accredited diplomatic missions.

Article 13
Permanent representatives

In accordance with their national legislations the Parties shall appoint their permanent representatives to the Secretariat.

Article 14
Other meetings

The Parties may agree to convene the meetings of heads of relevant ministries, agencies and organizations of the Parties to discuss the specific and/or technical issues.

Article 15
Relations with international organizations and fora

The CCTS can enter into interaction and dialogue, including on specific areas of cooperation, with international organizations and fora.

Article 16
Observers

The observer status with the CCTS may be granted to the states, international organizations and international fora.

The order and procedure for granting such status shall be established by the Rules of Procedure of the CCTS.

Article 17
Languages

The working languages of the CCTS are the state languages of the Parties and the English language.

Article 18
Rules of Procedure

Procedural issues shall be defined by the CCTS Rules of Procedure, which shall be adopted by the CFM and approved by the CHS.

Article 19
Relations with other treaties

The present Agreement shall not affect the rights and obligations of the Parties under other international treaties which they are parties to.

Article 20
Settlement of disagreements

In case of disagreements concerning the interpretation or application of this Agreement, the Parties shall settle them through consultations and negotiations.

Article 21
Amendments and additions

By mutual consent of the Parties amendments and additions may be made to the present Agreement in the form of separate protocols being an integral part of the present Agreement and entering into force in accordance with the procedure set forth in Article 22 of the present Agreement.

Article 22
Validity, entry into force and accession

This Agreement is concluded for an indefinite period of time.

This Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the receipt of the third written notification by the depositary on the completion of domestic procedures required for its entry into force.

After its entry into force this Agreement is open to accession by Turkic Speaking States.

This Agreement shall enter into force for the acceding State on the thirtieth day after the receipt by the depositary of its instrument of accession.

1

Article 23
The depositary

The depositary of the present Agreement is the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey.

Done in the city of Nakhchivan, on the 3rd day of October 2009 in a single original copy in the Azerbaijani, Kazakh, Kyrgyz, Turkish and English languages. All texts are equally authentic.

The original copy of the present Agreement shall be kept by the depositary, which shall send to each signatory Party a certified copy.

For the Republic of Azerbaijan

For the Republic of Kazakhstan

For the Kyrgyz Republic

For the Republic of Turkey

[KAZAKH TEXT – TEXTE KAZAKH]

ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ КЕҢЕСІН ҚҰРУ ТУРАЛЫ

НАХЧЫВАН КЕЛІСІМІ

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын түркітілдес мемлекеттер,

қалыптасқан тарихи байланыстарды, өз халықтары тілінің, мәдениеті мен дәстүрлерінің ортақтығын негізге ала отырып,

жан-жақты ынтымақтастықты одан әрі тереңдетуге ұмтыла отырып,

саяси көп полярлық, экономикалық және ақпараттық жаһандану процестерінің дамуы жағдайында өңірдегі және тұтас әлемдегі бейбітшілікті нығайтуға, қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз етуге бірлескен күш-жігермен үлес қосуға тілек білдіре отырып,

ортақ құрылым шеңберіндегі өзара іс-қимыл мемлекеттер мен олардың халықтары арасындағы тату көршіліктің, бірлік пен ынтымақтастықтың мол әлеуетін ашуға жәрдемдеседі деп санай отырып,

түркітілдес мемлекеттер басшыларының саммиттерінде нығайған өзара сенім, өзара пайда, теңдік рухына, өзара консультациялар мен бірлесе дамуға деген ұмтылысқа сүйене отырып,

Біріккен Ұлттар Ұйымы Жарғысының мақсаттары мен принциптеріне, халықаралық құқықтың жалпыға бірдей принциптері мен нормаларына, оның ішінде мемлекеттердің егемен теңдігі, олардың шекараларының аумақтық тұтастығы мен халықаралық танылған мызғымастығы, сондай-ақ халықаралық бейбітшілікті, қауіпсіздікті қолдауға және мемлекеттер арасындағы тату көршілік пен достық қатынастарды, ынтымақтастықты дамытуға қатысты принциптерге адалдығын растай отырып,

төмендегілер туралы келісті:

1-бап
Түркітілдес мемлекеттердің ынтымақтастық кеңесі

Тараптар «Түркітілдес мемлекеттердің ынтымақтастық кеңесі» (бұдан әрі – ТМЫК) халықаралық бірлестігі түрінде түркітілдес мемлекеттердің ынтымақтастық тетігін құрады.

2-бап
Мақсаттары мен міндеттері

Мыналар ТМЫК-ның басты мақсаттары мен міндеттері болып табылады:

Тараптар арасындағы өзара сенім, достық пен тату көршілікті нығайту;

өңірде және тұтас әлемде бейбітшілікті қолдау және қауіпсіздік пен сенімді нығайту;

ортақ мүдде тудыратын сыртқы саяси мәселелер бойынша, оның ішінде халықаралық ұйымдар шеңберінде және халықаралық форумдарда ортақ көзқарасты іздестіру;

халықаралық терроризм мен сепаратизмге, экстремизмге, адам саудасына, есірткі бизнесіне қарсы күрестегі іс-қимылды үйлестіру, сондай-ақ есірткі құралдары мен психотроптық заттардың заңсыз айналымын бақылау жөніндегі халықаралық саясатқа жәрдем көрсету;

саяси, сауда-экономикалық, құқық қорғау, табиғатты қорғау, мәдени, ғылыми-техникалық, әскери-техникалық, білім беру, энергетикалық, көліктік, кредит-қаржы және ортақ мүдде тудыратын басқа да салаларда тиімді өңірлік және екі жақты ынтымақтастықты көтермелеу;

сауда мен инвестициялар үшін қолайлы жағдайлар жасау, тауарлардың, капиталдың, қызметтер мен технологиялардың еркін қозғалысын біртіндеп жүзеге асыру және қаржылық және банктік операцияларды оңайлату мақсатында кедендік және транзиттік рәсімдерді оңайлату;

Тараптар халықтарының өмір сүру жағдайын жақсарту және тұрмыс деңгейін бұлжытпай көтеру мақсатында тең құқықты әріптестік негізінде бірлесе іс-қимыл жасау арқылы өңірде жан-жақты және теңгерімді экономикалық өсуге, әлеуметтік және мәдени дамуға ұмтылу;

заң үстемдігін, халықаралық құқықтың жалпыға бірдей принциптері мен нормаларына сәйкес адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын тиімді басқару және оның кепілдігін қамтамасыз ету жөніндегі мәселелерді талқылау;

ғылым мен техника, білім беру, денсаулық сақтау, мәдениет, жастар, спорт және туризм, түркі халықтарының ұлы мәдени-тарихи мұрасын көпшілікке таныту саласындағы өзара іс-қимылды кеңейту;

түркі халықтарының ұлы мәдени-тарихи мұрасын насихаттауда, көпшілікке танытуда және таратуда бұқаралық ақпарат құралдары арасындағы өзара іс-қимылды және Тараптар арасындағы байланыстарды көтермелеу;

өзара іс-қимылды, өзара құқықтық көмек көрсету мен құқықтық қатынастардың түрлі салаларындағы ынтымақтастықты дамыту мүддесінде құқықтық ақпарат алмасу мәселелерін талқылау.

3-бап
Құрылымы

Осы Келісімнің мақсаттары мен міндеттерін орындау үшін:
Мемлекеттер басшыларының кеңесі;
Сыртқы істер министрлерінің кеңесі;
Аға лауазымды адамдар комитеті;
Түркітілдес мемлекеттердің Ақсақалдар кеңесі;
Хатшылық құрылады.

4-бап
Ынтымақтастықтың өзге де нысандары

Түркітілдес мемлекеттердің парламенттері арасындағы ынтымақтастықты тереңдету үшін 2008 жылғы 21 қарашадағы Түркітілдес мемлекеттердің Парламенттік ассамблеясы туралы Стамбул келісіміне сәйкес Түркітілдес мемлекеттердің Парламенттік ассамблеясы (ТүркПА) жұмыс істейді.

Ғылым, білім, мәдениет пен өнер, түркі әлемінің ортақ құндылықтарын халықаралық деңгейде тарату және көпшілікке таныту, түркітілдес мемлекеттер арасындағы мәдени байланыстарды тереңдету саласындағы ынтымақтастықты дамыту мақсатында Тараптар ТҮРКСОЙ шеңберінде ынтымақтасады.

5-бап
Мемлекеттер басшыларының кеңесі

Мемлекеттер басшыларының кеңесі (бұдан әрі – МБК) өзінің қызметін Тараптар басшыларының жүйелі кездесулері нысанында жүзеге асырады, олардың шеңберінде:

Тараптардың өзекті халықаралық проблемаларды шешу жөнінде өзара іс-қимыл жасау мәселелері қаралады;

Тараптардың ТМЫК шеңберіндегі ынтымақтастығының басым бағыттары айқындалады;

ТМЫК қызметіне шолу жүргізіледі.

МБК отырыстары жылына бір рет өткізіледі. МБК-нің кезекті отырысы өткізілетін орын, әдетте, Тараптардың ресми атауларының ағылшын әліпбиі тәртібімен айқындалады.

МБК-нің кезектен тыс отырыстарын Тараптардың уағдаластығы бойынша шақыруға болады. МБК-нің кезектен тыс отырысы өткізілетін орын Тараптардың өзара уағдаластығы бойынша айқындалады.

6-бап
Сыртқы істер министрлерінің кеңесі

Сыртқы істер министрлерінің кеңесі (бұдан әрі – СІМК) өз құзыреті шегінде:

ТМЫК-ның ағымдағы қызметі мәселелерін қарайды;

МБК отырыстарының шеңберінде талқылау үшін өзекті халықаралық проблемаларды айқындайды;

Хатшылықтың штат кестесін және қаржылық есебін бекітеді.

СІМК қажет болған жағдайда ТМЫК атынан мәлімдеме жасай алады.

СІМК отырыстары, әдетте, МБК отырыстарының алдында, МБК отырысы өткізілетін жерде өткізіледі.

СІМК-нің кезектен тыс отырыстарын Тараптардың уағдаластығы бойынша шақыруға болады. СІМК-нің кезектен тыс отырысы өткізілетін орын Тараптардың өзара уағдаластығы бойынша айқындалады.

7-бап
Аға лауазымды адамдар комитеті

Аға лауазымды адамдар комитеті (бұдан әрі – Комитет) әрбір Тараптан кемінде бір өкілден тұрады.

Комитет өз құзыреті шегінде:

Хатшылықтың қызметін ұйлестіреді;

СІМК-нің қабылдауы және МБК-нің бекітуі алдында Хатшылық әзірлеген құжаттардың жобаларын қарайды және мақұлдайды.

Комитеттің отырыстары, әдетте, СІМК отырыстарының алдында өткізіледі.

8-бап
Төраға

МБК-нің кезекті отырысын қабылдайтын Тарап МБК-нің келесі кезекті отырысына дейін ТМЫК-ның Төрағасы болып табылады.

9-бап
Түркітілдес мемлекеттердің Ақсақалдар кеңесі

Түркітілдес мемлекеттердің Ақсақалдар кеңесі (бұдан әрі – Ақсақалдар кеңесі) ТМЫК аясында жұмыс істейтін, тұрақты түрде әрекет ететін консультативтік-кеңесші институт болып табылады.

Қаржыландыру мәселелерін қоса алғанда, Ақсақалдар кеңесі қызметінің егжей-тегжейлі аспектілері СІМК бекітетін (қабылдайтын) жеке құжат – Ақсақалдар кеңесі туралы ережемен айқындалады.

Өз қызметінде Ақсақалдар кеңесі осы Келісімді және жоғарыда көрсетілген Ережені басшылыққа алады.

10-бап
Хатшылық

ТМЫК-ның мақсаттары мен міндеттерін орындауға жәрдемдесу үшін Тараптар ТМЫК-ның тұрақты жұмыс істейтін атқарушы органы болып табылатын Хатшылықты құрады.

Хатшылық өз құзыреті шегінде:

МБК, СІМК және Комитеттің отырыстарын, сондай-ақ ТМЫК аясында басқа да кездесулерді өткізуге қажетті әкімшілік, ұйымдық, хаттамалық және техникалық шараларды қабылдайды;

құжаттардың жобаларын әзірлейді;

құжаттар мұрағатын құрады және жүргізеді;

Тараптар ұсынатын және басқа халықаралық ұйымдар мен форумдардан алынатын құжаттар мен ақпаратты жинақтау, өңдеу және тарату орталығы ретінде әрекет етеді;

ТМЫК туралы жалпы ақпаратты таратады;

МБК, СІМК және Комитет айқындайтын басқа да мәселелер мен міндеттерді орындайды;

штат кестесінің жобасын дайындайды және оны мақұлдау үшін Комитетке береді;

Комитетке өзінің қаржылық қызметі туралы есеп ұсынады.

Хатшылықты СІМК ұсынымымен МБК-де бекітілетін Бас хатшы басқарады. Бас хатшының өз азаматтығы Тарапынан басқа, әрбір Тараптан орынбасарлары болады.

Бас хатшы Тараптардың ресми атауларының ағылшын әліпбиі тәртібімен, ротация негізінде Тараптардың азаматтары қатарынан өкілеттік мерзімін ұзарту құқығынсыз үш жылға тағайындалады.

Бас хатшының орынбасарлары да МБК шешімімен Тараптардың азаматтары қатарынан келесі мерзімге ұзарту құқығынсыз үш жылға тағайындалады.

Хатшылықтың лауазымды адамдарын Тараптар өздерінің ұлттық заңнамаларына сәйкес өз азаматтары қатарынан тағайындайды.

Бас хатшы, оның орынбасарлары және Хатшылықтың басқа да лауазымды адамдары қызметтік міндеттерін атқару кезінде қандай да бір Тараптан, сол сияқты үшінші тараптардан нұсқау сұратпауға немесе алмауға тиіс. Олар өздерінің МБК алдында ғана жауапты халықаралық лауазымды адамдар ретіндегі жағдайларына әсер етуі мүмкін кез келген іс-қимылдан тартынуға тиіс.

Тараптар Бас хатшы, оның орынбасарлары және Хатшылықтың басқа да лауазымды адамдары міндеттерінің халықаралық сипатын құрметтеуге және олар қызметтік міндеттерін атқарған кезде оларға ықпал жасамауға міндеттенеді.

Хатшылықтың орналасқан жері Стамбул қаласы (Түрік Республикасы) болып табылады.

Тараптар Хатшылыққа Түрік Республикасының Үкіметімен Хатшылықтың Түрік Республикасының аумағында болуының талаптары туралы халықаралық шарт жасасу құқығын береді, оның жобасын СІМК алдын ала мақұлдауға тиіс.

ТМЫК Хатшылығы Тараптардың әрқайсысының аумағында ТМЫК-ның мақсаттары мен міндеттерін іске асыру үшін қажетті құқық қабілеттілігіне ие болады.

Хатшылық халықаралық құқық қабілеттілігіне арналған құқыққа ие болады және ТМЫК-ның мақсаттары мен міндеттерін іске асыра, оның ішінде:

барлық Тараптардың келісімімен шарттар жасаса;
мүліктер сатып ала және оларға иелік ете;
соттарда талапкер немесе жауапкер ретінде әрекет ете;
шоттар аша және ақша қаражатымен операциялар жасай алады.

11-бап
Қаржыландыру

Хатшылықтың Тараптар арасындағы жеке халықаралық шартқа сәйкес қалыптасатын және атқарылатын өз бюджеті болады.

Тараптар өз өкілдері мен сарапшыларының ТМЫК шеңберіндегі іс-шараларға қатысуына байланысты шығыстарды өздері көтереді.

12-бап
Артықшылықтар мен иммунитеттер

Тараптар делегацияларының мүшелері және Хатшылықтың лауазымды адамдары МБК, СІМК, Комитет пен Ақсақалдар кеңесі отырыстарының жұмысына қатысу кезеңінде қабылдаушы Тарап аумағында аккредиттелген дипломатиялық миссиялар персоналының халықаралық құқығы деп танылатын артықшылықтар мен иммунитеттерді пайдаланады.

13-бап
Тұрақты өкілдер

Тараптар өздерінің ұлттық заңнамаларына сәйкес Хатшылық жанынан өздерінің тұрақты өкілдерін тағайындайды.

14-бап
Басқа кездесулер

Тараптар ерекше және/немесе техникалық сипаттағы мәселелерді талқылау үшін Тараптардың тиісті министрліктері, ведомстволары және ұйымдары басшыларының кездесулерін шақыру туралы уағдаласа алады.

15-бап
Халықаралық ұйымдармен және форумдармен өзара қарым-қатынастар

ТМЫК халықаралық ұйымдармен және форумдармен, оның ішінде ынтымақтастықтың жекелеген бағыттары бойынша өзара іс-қимыл мен диалог жүргізе алады.

16-бап
Байқаушылар

ТМЫК-ның жанындағы байқаушы мәртебесі мемлекеттерге, халықаралық ұйымдар мен халықаралық форумдарға берілуі мүмкін.

Мұндай мәртебені берудің тәртібі мен рәсімдері ТМЫК-ның Рәсім ережесінде белгіленеді.

17-бап
Тілдер

Тараптардың мемлекеттік тілдері мен ағылшын тілі ТМЫК-ның жұмыс тілдері болып табылады.

18-бап
Рәсім ережелері

Рәсімдік мәселелер СІМК қабылдайтын және МБК бекітетін ТМЫК-ның Рәсім ережесінде айқындалады.

19-бап
Басқа шарттармен арақатынасы

Осы Келісім Тараптар қатысушылары болып табылатын басқа халықаралық шарттар бойынша олардың құқықтары мен міндеттемелерін қозғамайды.

20-бап
Келіспеушіліктерді шешу

Осы Келісімді түсіндіруге немесе қолдануға байланысты келіспеушіліктер туындаған жағдайда, Тараптар оларды консультациялар мен келіссөздер жолымен шешеді.

21-бап
Өзгерістер мен толықтырулар

Осы Келісімге Тараптардың өзара келісімі бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін, олар оның ажырамас бөлігі болып табылатын және осы Келісімнің 22-бабында белгіленген тәртіппен күшіне енетін жеке хаттамалармен ресімделеді.

22-бап
Қолданылу мерзімі, күшіне енуі және қосылу

Осы Келісім белгісіз мерзімге жасалады.

Осы Келісім депозитарий оның күшіне енуі үшін қажетті тиісті мемлекетішілік рәсімдердің орындалғаны туралы үшінші жазбаша хабарламаны алғаннан кейін отызыншы күні күшіне енеді.

Осы Келісім күшіне енгеннен кейін ол түркітілдес мемлекеттердің қосылуы үшін ашық.

Қосылған мемлекет үшін осы Келісім депозитарий қосылу туралы құжатты алған күнінен бастап отыз күн өткен соң күшіне енеді.

23-бап
Депозитарий

Түрік Республикасының Сыртқы істер министрлігі осы Келісімнің депозитарийі болып табылады.

2009 жылғы 3 қазанда Нахчыван қаласында әзірбайжан, қазақ, қырғыз, түрік және ағылшын тілдерінде бір түпнұсқа данада жасалды. Барлық мәтіндердің бірдей заңды күші бар.

Осы Келісімнің түпнұсқа данасы оған қол қойған әрбір Тарапқа расталған көшірмесін жолдайтын депозитарийде сақталады.

Әзірбайжан Республикасы үшін

Қазақстан Республикасы үшін

Қырғыз Республикасы үшін

Түрік Республикасы үшін

[KYRGYZ TEXT – TEXTE KIRGHIZ]

Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташуусунун Кеңешин түзүү жөнүндө

НАХЧЫВАН МАКУЛДАШУУСУ

Мындан ары Тараптар деп аталган түрк тилдүү мамлекеттер

байыртадан бери түптөлүп калган байланыштарга, тилдин, элдин маданиятынын жана каада-салттарынын жалпылыгына негизделип,

ар тараптуу кызматташууну мындан ара тереңдетүүгө умтулуу менен,

аймакта жана саясий ара тараптуулук, экономикалык жана маалыматтык ааламдашуу шарттарында жалпы эле дүйнөдө тынчтыкты бекемдөөгө, коопсуздукту жана стабилдүүлүктү камсыздоого биргелешип салым кошууну каалоо менен,

жалпы структура алкагындагы өз ара аракеттер мамлекеттер жана элдердин ортосунда жакын коңшулук, биримдик жана кызматташуунун зор потенциалын ачып берүүгө көмөк берет деп эсептөө менен,

өз ара ишеним, тендик, өз ара консультациялар жана биргелешкен өнүгүүгө карай умтулуу духунда түрк тилдүү мамлекеттердин Саммитинде бекитилгендерден улам,

Бириккен Улуттар Уюмунун Жобосунун, максаттарын жана принциптерин, эл аралык укуктун жалпыга маалым принциптерин жана ченемдерин, анын ичинде эгемендүүлүк, тендиктин, аймактык бирдиктүүлүктүн жана мамлекеттердин эл аралык-таанылган чегараларынын бузулбастыгын, ошондой эле эл аралык тынчтык, коопсуздук жана жакын коңшулук жана мамлекеттер ортосунда

достук мамилелердин, кызматташуулардын өнүгүүсүн жактоосун ырастоо менен,

төмөнкүлөр жөнүндө макулдашышты:

1-берене. Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташуу Кеңеши

Тараптар түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташуусунун механизмдерин "Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташуу Кеңеши" (мындан ары -ТМКК) аталган эл аралык бирикме түрүндө түзүүдө.

2-берене. Максаттары жана милдеттери

ТМККнин негизги максаттары жана милдеттери болуп төмөнкүлөр эсептелет:

Тараптар арасында өз ара ишенимди, достукту жана жакын коңшулукту бекемдөө;

аймакта жана жалпы эле дүйнөдө тынчтыкты жактоо жана коопсуздукту жана ишенимди бекемдөө;

өз ара кызыкчылыкты туудурган, анын ичинде эл аралык уюм жана форумдар алкагында тышкы саясий маселелер боюнча бирдей көз карашты, пикирди табуу;

эл аралык терроризм жана сепаратизм, экстремизм, адам сатуу, банги заттарды сатууга каршы аракеттерди координациялоо, ошондой эле банги каражаттарынын жана психотроптук заттардын мыйзамсыз жүгүртүлүшүнө көзөмөлдөө боюнча эл аралык саясатка жардам көрсөтүү;

саясий, соода-экономикалык, укук коргоочу, жаратылышты коргоо, маданий, илимий-техникалык, аскердик-техникалык, билим берүүчү, энергетикалык, транспорттук, кредиттик-каржылык жана башка жалпы кызыкчылыктарды туудурган тармактарда аймактык жана эки тараптуу кызматташууну колдоо;

соода инвестиция үчүн, товарлардын, капиталдарды, тейлөө кызматтардын жана технологиялардын жүгүртүлүшүн жеңилдетүү жана каржы жана банк операцияларды жеңилдетүү максатында бажы жана транзиттик процедураларды мындан ары жеңилдетүү үчүн, ыңгайлуу шарттарды түзүү;

биргелешкен аракеттердин жардамы менен Тараптардын элдеринин жашоосунун шарттарын жакшыртуу жана деңгээлин жогорулатуу максатында бирдей өнөктөштүктүн негизинде ар тараптуу жана теңдештирилген экономикалык өсүүсүнө,

социалдык жана маданий өнүгүүгө жетишүү; мыйзамдын улуктугун камсыздоо боюнча, натыйжалуу башкаруу жана жалпыга маалым принциптердин жана эл аралык укуктун ченемдерине ылайык адам укуктарынын жана негизги эркиндиктеринин кепилдиги боюнча маселелерди талкуулоо;

илим жана техника, билим берүү, саламаттыкты сактоо, маданият, жаштар саясаты, спорт жана туризм трамактарында өз ара аракеттерди терендетүү;

Тараптар ортосунда массалык маалымат каражаттарынын түрк элдеринин улуу маданий-тарыхый мурасын жайылтууда өз ара аракеттенүү;

укуктук мамилелердин ара кыл чөйрөлөрүндө укуктук жардам көрсөтүү, өз ара аракеттерди өнүктүрүү кызыкчылыгында укуктук маалымат алмашуу маселелерин талкуулоо.

3-берене. Түзүлүшү

Бул Макулдашуунун максаттарын жана милдеттерин аткаруу үчүн төмөнкүлөр түзүлөт:

- Мамлекет башчыларынын Кеңеши;
- Тышкы иштер министрлер Кеңеши;
- Ага кызматтагы адамдардын Комитети;

- Түрк тилдүү мамлекеттердин аксакалдар Кеңеши;
- Катчылык.

4-берене. Кызматташуунун башка формалары

Түрк тилдүү мамлекеттердин парламенттери ортосунда кызматташууну терендетүү үчүн 2008-жылдын 21-ноябрындагы Стамбул Макулдашуусуна ылайык түрк тилдүү мамлекеттердин Парламенттик Ассамблеясы иштейт.

Илим, билим, маданият жана искусство тармагында кызматташууну өнүктүрүү, түрк дүйнөсүнүн жалпы баалуулуктарын эл аралык аренада жайылтуу, түрк тилдүү мамлекеттердин ортосунда маданий байланыштарды терендетүү максатында Тараптар ТҮРКСОЙ алкагында кызматташууда.

5-берене. Мамлекет башчыларынын Кеңеши

Мамлекет башчыларынын Кеңеши (МБК) өз ишмердүүлүгүн Тараптардын башчыларынын үзгүлтүксүз жолугушуулары формасында жүргүзөт, анын алкагында төмөнкүлөр каралат:

- эл аралык маселе актуалдуу маселелерди чечүү боюнча Тараптардын өз ара аракеттер маселеси каралат;
- Түрк тилдүү мамлекеттердин кызматташуу Кеңешинин (ТМКК) алкагында тараптардын кызматташуусунун артыкчылыктуу багыттары аныкталат; ТМККнин ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүлөт. МБКнин жыйыны жылына бир жолу өткөрүлөт.
- МБКнин кезектеги жыйынынын өткөрүүнүн орду эреже катары, Тараптардын расмий аталышынын англис тилинин алфавитинин тартиби боюнча аныкталат.

МБКнин кезексиз жыйыны тараптардын келишими боюнча чакырылат. МБКнин кезексиз жыйынын өткөрүү орду Тараптардын макулдугу менен аныкталат.

6-берене. Тышкы иштер министрлер Кеңеши

Тышкы иштер министрлер Кеңеши (ТИМК) өө компетенциясынын чегинде:

- ТМККнин күнүмдүк ишмердүүлүгүнүн маселелерин карайт;
- МБКнин жыйынынын алкагында талкуулоо үчүн эң актуалдуу эл аралык маселелерди аныктайт;
- Катчылыктын штаттык расписаниесин жана каржылык отчетун бекитет.

ТИМК зарыл болгон учурда ТМККнин атынан арыз менен кайрыла алат. ТИМКнин жыйыны, эреже катары, МБКнин жыйынынан мурун МБКнин жыйыны өткөн жерде өткөрүлөт.

ТИМКнин кезексиз жыйыны Тараптардын макулдугу боюнча чакырылышы мүмкүн. ТИМКнин кезексиз жыйынынын өткөрүү орду Тараптардын келишими менен аныкталат.

7-берене. Ага кызматтык жактардын комитети

Ага кызматтык жактардын комитети (Комитет) ар бир Тараптан бирден кем эмес өкүлдөн турат.

Комитет өз компетенциясында:

- Катчылыктын ишмердүүлүгүн координациялайт;
- ТИМКте кабыл алуунун жана МБКде бекитүүнүн алдында Катчылык тарабынан иштелип чыккан документтердин долбоорлорун карайт жана жактырат;

Комитеттин жыйыны, эреже катары, ТИМКнин жыйынынын алдында чакырылат.

8-берене. Төрага

МБКнин кезектеги жыйынын кабыл алып жаткан Тарап МБКнин кийинки кезектеги жыйынына чейин ТМККнин Төрагасы болуп саналат.

9-берене. Аксакалдар Кеңеши

Түрк тилдүү мамлекеттердин Аксакалдар Кеңеши (Аксакалдар Кеңеши) ТМККнин жетекчилиги алдында иштеген консультативдик-кеңеш берүүчү туруктуу институт болуп саналат.

Аксакалдар Кеңешинин ишмердүүлүгүнүн конкреттүү аспектилери, анын ичинде каржылоо маселелери өзүнчө документ менен – Аксакалдар Кеңеши жөнүндө Жобо менен ашыкталат жана ТИМКде бекитилет.

Аксакалдар Кеңеши өз ишмердүүлүгүндө бул Макулдашууларды жана жогоруда аталган Жобону жетекчиликке алып иштейт.

10-берене. Катчылык

ТМККнин максаттарын жана милдеттерин аткарууга көмөк көрсөтүү үчүн Тараптар Катчылыкты бекитишет. Катчылык ТМККнин туруктуу иштөөчү аткаруучу органы болуп саналат.

Катчылык өз компетенциясынын чегинде:

- МБК, ТИМК жана Комитеттин жыйындарын өткөрүү үчүн тийиштүү административдик, уюштуруучулук, протоколдук жана техникалык чараларды көрөт;

- документтердин долбоорлорун иштеп чыгат;

- документтердин бекитет жана архивде сактайт;

- Тараптар жана башка эл аралык уюмдар, форумдар тарабынан сунушталган документтерди жана маалыматтарды чогултуу, иштеп чыгуу борбору катары кызмат кылат;

- ТМКК жөнүндө жалпы маалыматты жайылтат;

- МБК, ТИМК жана Комитет тарабынан аныкталган максат жана милдеттерди аткарат;

- Штаттык расписаниенин долбоорун даярдайт жана аны жактырууга Комитетке өткөрүп берет;

- Комитетке каржы ишмердүүлүк жөнүндө отчет берип турат.

Катчылыкты

Башкы катчы жетектейт, ал ТИМКнин сунуштоосу боюнча МБКде бекитилет. Башкы катчыга өзүнүн жарандуулуган башка ар бир Тараптан орун басар шайланат.

Башкы катчы ротациялык негизде Тараптардын расмий аталыштарынын англис тилиндеги алфавити тартибинде Тараптардын жарандарынын ичинен үч жылга кызмат мөөнөтүн узартууга укуксуз дайындалат.

Башкы катчынын орун басарлары Тараптардын жарандарынын ичинен МБК чечими менен үч жылга кийинки мөөнөткө узартуу укугуз дайындалышат.

Катчылыктын жогорку кызматтагы жактарын Тараптар өз жарандарынын ичинен алардын улуттук мыйзамдарынына ылайык дайындашат.

Башкы катчы, анын орун басарлары жана Катчылыктын башка жогорку кызматтагы адамдары кызматтык милдеттерин аткарууда Тараптардын жана үчүнчү бир жакты суроолору же алардын тапшырмаларын аткаруулары мүмкүн эмес. Алар МБКнин алдында гана отчет бере алган эл аралык кызматтын ээси катары өз ишмердүүлүгүндө терс же оң чагылдырылуучу иш-аракеттерден алыс болуулары керек.

Тараптар Башкы катчынын милдеттеринин эл аралык мүнөзүн сыйлоого жана алар кызмат милдеттерин аткаруусунда кандайдыр бир терс таасир бербөөгө милдеттенишет.

Катчылыктын жайгашкан орду Стамбул шаары (Түркия Республикасы).

Тараптар Катчылыкка Түркия Республикасынын Өкмөтү менен Катчылыктын Түркия Республикасынын аймагында жайгашуусу тууралуу эл аралык келишим түзүү укугун беришет. Келишимдин долбоору алдын ала ТИМКде жактырылышы керек.

ТМККнин Катчылыгы Тараптардын ар биринин аймагында ТМККнин максат жана милдеттерин ишке ашыруу үчүн керектүү укук жөндөмгө ээ болот. Катчылык ТМККнин максат жана милдеттерин ишке ашыруу үчүн керектүү эл аралык укук жөндөмгө ээ:

- Тараптардын бардыгынын макулдугу менен келишим түзүүгө;
- мүлк алууга жана аларды пайдалануага;
- соттордо арыз берүүчү жана жоопкер катары катышууга;
- эсеп-кысап ачууга жана акча каражаттары менен операцияларды жүргүзүүгө.

11-берене. Каржылоо

Катчылык өз бюджетине ээ, ал Тараптардын ортосунда өзүнчө эл аралык келишимге ылайык калыптанат жана аткарылат.

Тараптар ТМККтин алкагында өткөрүлгөн иш-чараларда алардын өкүлдөрүнүн жана эксперттеринин катышуусу менен байланышкан чыгымдарды өз алдынча чыгымдайт.

12-берене. Артыкчылыктар жана иммунитеттер

Тараптардын делегацияларынын мүчөлөрү жана Катчылыктын кызматтык адамдары МБК, ТИМК, Комитеттин, Аксакалдар

Кеңешинин жыйынын ишине катышуу мезгилинде кабыл алган Тараптын аймагында эл аралык укук тарабынан таанылган дипломатиялык миссиядагы кызматкерлерге тийиштүү иммунитеттерге ээ.

13-берене. Туруктуу өкүлдөр

Тараптар Катчылыктын алдында өздөрүнүн улуттук мыйзамдарына ылайык туруктуу өкүлдөрүн дайындашат.

14-берене. Башка жолугушуулар

Тараптар атайын же техникалык мүнөздөгү маселелерди талкуулоо үчүн тийиштүү министрлик, ведомство жана уюмдардын жетекчилеринин жолугушуусун чакыруу тууралуу келишим түзүшөт.

15-берене. Эл аралык уюмдар жана форумдар менен өз ара байланыштар

ТМККи эл аралык уюмдар жана эл аралык форумдар менен өз ара байланышууга, диалог жүргүзүүгө жана кызматташуунун башка багыттары боюнча байланыша алат.

16-берене. Байкоочулар

ТМККнин алдындагы байкоочулардын статусу мамлекет, эл аралык уюм жана эл аралык форумдар тарабынан сунушталат.

Статусту ыйгаруунун тартиби жана процедуралары ТМККнин процедураларынын Эрежелери менен бекемделет.

17-берене. Тилдер

ТМККинин жумушчу тили Тараптардын мамлекеттик тилдери жана англис тили болуп саналат.

18-берене. Процедуралар эрежелери

Процедуралык маселелер ТМККнин процедуралар Эрежелери менен аныкталат, алар ТИМКде кабл алынат жана МБКде бекитилет.

19-берене. Башка келишимдер менен ылайыктуулугу

Бул Макулдашуу Тараптардын башка эл аралык келишим боюнча укуктарына жана милдеттерине зыян келтирбейт.

20-берене. Кайчы пикирлерди чечүү.

Ар кандай мүнөздөгү кайчы пикирлер келип чыккан учурда Тараптар консультация жана сүйлөшүү жолу менен чечишет.

21-берене. Өзгөртүүлөр жана кошумчалар

Бул Макулдашууга Тараптардын өз ара макулдуктары менен макулдашуунун ажырагыс бөлүгү болгон өзгөртүү жана кошумчалар киргизилет, алар бул Макулдашуунун 22-беренесине ылайык бекитилген тартипте күчүнө кирүүчү өзүнчө протокол менен таризделет.

22-берене. Иштөө мөөнөтү, күчүнө кирүү жана бригүү

Бул Макулдашуу белгисиз бир мөөнөткө түзүлөт.

Макулдашуу күчүнө кирүүгө керектүү ички мамлекеттик процедуралардан өткөндүгү тууралуу үчүнчү жактын жазуу түрүндө

билдирүүсү депозитарий тарабынан алынгандан кийин 30-күнү күчүнө кирет.

Бул Макулдашуу күчүнө киргенден кийин түрк тилдүү мамлкеттердин биригүүсү үчүн ачык болот.

Бириккен мамлекет үчүн бул Макулдашуу биригүү тууралуу документ депозитарий тарабынан алынган күндөн тартып отуз күндүн ичинде күчүнө кирет.

23-берене. Депозитарий

Бул Макулдашунун деозитарийи болуп Түркия Республикасынын Тышкы иштер министрлиги саналат. Макулдашуу 2009-жылдын "3" октябрь айында Нахчыван шаарында бир түп нускада азербайжан, казак, кыргыз, түрк жана англис тилинде түзүлгөн. Бардык текстер бирдей юридикалык күчкө ээ.

Бул Макулдашуунун түп нускасы депозитарийде сакталат, ал ар бир кол койгон Тарапка көчүрмөсүн жөнөтөт.

Азербайжан Республикасы үчүн

Казакстан Республикасы үчүн

Кыргыз Республикасы үчүн

Түркия Республикасы үчүн

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKDİLLİ DÖVLƏTLƏRİN ƏMƏKDAŞLIQ ŞURASININ YARADILMASI HAQQINDA

NAXÇIVAN SAZİŞİ

Bundan sonra "Tərəflər" adlanacaq Türkdilli dövlətlər;

xalqları arasındakı tarixi bağlara, ümumi dil, mədəniyyət və ənənələrə əsaslanaraq;

bundan sonra da hərtərəfli əməkdaşlığın dərinləşməsinə səy göstərərək;

siyasi çoxqütblülük, iqtisadi və informasiya qlobalizasiyası proseslərinin inkişafı şəraitində regionda sülhün möhkəmləndirilməsi, təhlükəsizlik və sabitliyin təmin edilməsinə birgə töhfə verilməsini arzulayaraq;

ümumi qurum çərçivəsində qarşılıqlı əlaqənin dövlətlər və onların xalqları arasında xoşqonşuluq, vahidləşmə və əməkdaşlıq üçün geniş potensialdan faydalanmağa şərait yaratdığını hesab edərək;

Türkdilli dövlət başçılarının Zirvə Toplantısında təsdiqini tapmış qarşılıqlı etimad, qarşılıqlı fayda, bərabərlik ruhu, qarşılıqlı məsləhətləşmələr və ümumi inkişafa yönəlmiş niyyətlərdən çıxış edərək;

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə, beynəlxalq hüququn ümumqəbulolunmuş prinsip və normalarına, o cümlədən suveren bərabərlik, ərazi bütövlüyü və dövlətlərin beynəlxalq tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığı, həmçinin beynəlxalq sülh, təhlükəsizlik, xoşqonşuluq və dostluq münasibətlərinin inkişafının qorunması və dövlətlər arasında əməkdaşlıq prinsiplərinə sadiqliklərini təsdiq edərək;

aşağıdakılara dair razılığa gəldilər:

Maddə 1
Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası

Bununla, Tərəflər, beynəlxalq təşkilat – "Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası" formasında əməkdaşlıq mexanizmini yaradırlar (bundan sonra TDƏŞ adlanacaq).

Maddə 2
Məqsəd və vəzifələr

TDƏŞ-in əsas məqsəd və vəzifələri aşağıdakılardır:

tərəflər arasında qarşılıqlı etimad, dostluq və xoşqonşuluğun möhkəmləndirilməsi;

region və ümumilikdə dünyada sülhün qorunması, təhlükəsizlik və etimadın gücləndirilməsi;

qarşılıqlı maraq doğuran xarici siyasət məsələləri, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində və beynəlxalq forumlardakı məsələlər üzrə ümumi yanaşmanın araşdırılması;

beynəlxalq terrorizm, separatçılıq, ekstremizm, insan alveri, narkobiznesə qarşı mübarizədə fəaliyyətin əlaqələndirilməsi, həmçinin narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsinə nəzarət üzrə beynəlxalq siyasətə yardım göstərilməsi;

siyasi, ticari-iqtisadi, hüquq-mühafizə, təbiətin mühafizəsi, mədəni, elmi-texniki, hərbi-texniki, təhsil, enerji, nəqliyyat, kredit-maliyyə və ümumi maraq kəsb edən digər sahələrdə səmərəli regional və ikitərəfli əməkdaşlığın təşviqi;

əmtəələrin, kapitalın, xidmət və texnologiyaların hərəkətinin asanlaşdırılması, maliyyə və bank əməliyyatlarının sadələşdirilməsi məqsədilə ticarət, investisiya, gömrük və tranzit prosedurlarının gələcəkdə sadələşdirilməsi üçün əlverişli şəraitin yaradılması;

Tərəflərin xalqlarının həyat səviyyəsinin daim yüksəldilməsi və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq əsasında birgə fəaliyyət vasitəsilə regionda hərtərəfli və balanslaşdırılmış iqtisadi yüksəlişə, sosial və mədəni inkişafa səy göstərilməsi;

beynəlxalq hüququn ümumqəbulolunmuş prinsip və normalarına uyğun olaraq qanunun aliliyi, səmərəli idarəçilik və əsas insan hüquq və azadlıqlarının təminatı üzrə məsələlərin müzakirəsi;

elm, texnika, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, gənclər, idman və turizm sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi;

türk xalqlarının böyük mədəni-tarixi irsinin təbliği, tanınması və yayılmasında kütləvi-informasiya vasitələri arasında qarşılıqlı əlaqənin və tərəflər arasında təmasların təşviqi;

qarşılıqlı əlaqənin inkişafı məqsədilə hüquqi məlumatın mübadiləsi, qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi və hüquqi münasibətlərin müxtəlif sahələrində əməkdaşlıq üzrə məsələlərin müzakirəsi.

Maddə 3
Struktur

Hazırkı Sazişin məqsəd və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi üçün aşağıdakılar təsis edilir:

- Dövlət Başçıları Şurası
- Xarici İşlər Nazirləri Şurası
- Yüksək Vəzifəli Şəxslər Komitəsi
- Türkdilli Dövlətlərin Ağsaqqallar Şurası
- Katiblik

Maddə 4
Əməkdaşlığın digər formaları

Türkdilli ölkələrin parlamentləri arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi məqsədilə 21 noyabr 2008-ci il tarixli İstanbul Sazişinə uyğun olaraq Türkdilli Ölkələrin Parlament Assambleyası fəaliyyət göstərir.

Elm, təhsil, mədəniyyət və incəsənət sahəsində əməkdaşlığın inkişafı, türk dünyasının ümumi dəyərlərinin beynəlxalq səviyyədə yayılması və tanınması, türkdilli dövlətlər arasında mədəni əlaqələrin dərinləşdirilməsi məqsədilə Tərəflər TÜRKSOY çərçivəsində əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 5
Dövlət Başçıları Şurası

Dövlət Başçıları Şurası (DBŞ) öz fəaliyyətini Tərəflərin dövlət başçılarının mütəmadi görüşləri formasında həyata keçirir. Bu çərçivədə:

- aktual beynəlxalq problemlərin həlli üzrə Tərəflərin qarşılıqlı əlaqəsi məsələləri nəzərdən keçirilir;
- TDƏŞ çərçivəsində Tərəflərin əməkdaşlığının prioritet istiqamətləri müəyyən olunur;
- TDƏŞ-in fəaliyyətinin icmalı həyata keçirilir.

DBŞ-nin iclasları ildə bir dəfə təşkil olunur. DBŞ-nin növbəti iclasının keçirilmə yeri bir qayda olaraq, Tərəflərin rəsmi adlarının ingilis əlifbası ardıcıllığı üzrə müəyyən edilir.

DBŞ-nin növbədənkənar iclasları Tərəflərin razılığı əsasında çağırıla bilər. DBŞ-nin növbədənkənar iclaslarının yeri Tərəflərin razılığı əsasında müəyyən olunur.

Maddə 6
Xarici İşlər Nazirləri Şurası

Xarici İşlər Nazirləri Şurası (XİNŞ) öz səlahiyyətləri çərçivəsində:

- TDƏŞ-in cari fəaliyyət məsələlərini nəzərdən keçirir;
- DBŞ-nin iclasları çərçivəsində müzakirə etmək məqsədilə daha aktual beynəlxalq problemləri müəyyən edir;
- Katibliyin ştat cədvəlini və maliyyə hesabatını təsdiq edir.

XİNŞ lazım olduğu təqdirdə TDƏŞ adından bəyanatla çıxış edə bilər.

XİNŞ iclasları bir qayda olaraq DBŞ iclaslarından öncə DBŞ iclaslarının keçirilmə yerində təşkil olunur.

XİNŞ-in növbədənkənar iclasları Tərəflərin razılığı əsasında çağırıla bilər. XİNŞ-in növbədənkənar iclaslarının keçirilmə yeri Tərəflərin razılığı əsasında müəyyən olunur.

Maddə 7
Yüksək Vəzifəli Şəxslər Komitəsi

Yüksək Vəzifəli Şəxslər Komitəsi (Komitə) hər Tərəfin ən azı bir nümayəndəsindən təşkil olunur.

Komitə öz səlahiyyətləri çərçivəsində:

- Katibliyin fəaliyyətini əlaqələndirir;
- XİNŞ tərəfindən qəbul və DBŞ tərəfindən təsdiq olunmazdan öncə Katiblik tərəfindən hazırlanmış sənədlərin layihələrini nəzərdən keçirir və təsdiq edir.

Komitənin iclasları bir qayda olaraq XİNŞ iclaslarından öncə çağırılır.

Maddə 8
Sədr

DBŞ-nin növbəti iclasını qəbul edən Tərəf DBŞ-nin sonrakı növbəti iclasınadək TDƏŞ-in sədri olacaqdır.

Maddə 9
Ağsaqqallar Şurası

Türkdilli Dövlətlərin Ağsaqqallar Şurası (Ağsaqqallar Şurası) TDƏŞ-in himayəsi altında olan və daimi əsasda fəaliyyət göstərən məsləhətçi-məşvərətçi strukturdur.

Ağsaqqallar Şurasının fəaliyyətinin təfsilatlı aspektləri, o cümlədən maliyyə məsələləri ayrıca sənəd olan və XİNŞ tərəfindən təsdiq olunan (qəbul olunan) Ağsaqqallar Şurasının Əsasnaməsi ilə müəyyən olunur.

Ağsaqqallar Şurası öz fəaliyyətində hazırkı Sazişi və yuxarıda qeyd olunan Əsasnaməni rəhbər tutur.

Maddə 10
Katiblik

TDƏŞ-in məqsəd və vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə yardım göstərilməsi üçün Tərəflər TDƏŞ-in daimi fəaliyyət göstərən icraçı orqanı olan Katibliyi yaradır.

Katiblik öz səlahiyyətləri çərçivəsində:

- DBŞ, XİNŞ və Komitənin iclaslarının, eləcə də TDƏŞ himayəsi altında digər görüşlərin keçirilməsi məqsədilə zəruri inzibati, təşkilatı, protokol və texniki tədbirləri görür;
- Sənəd layihələrini işləyib hazırlayır;
- Sənədlər arxivini yaradır və arxivləşdirməni aparır;
- Tərəflərin təqdim etdiyi və digər beynəlxalq təşkilatlar və forumlardan alınan sənədlərin və informasiyanın toplanması, işlənməsi və yayılması mərkəzi qismində çıxış edir;
- TDƏŞ haqqında ümumi məlumat yayır;
- DBŞ, XİNŞ və Komitə tərəfindən müəyyən olunan digər tapşırıq və vəzifələri icra edir;
- Ştat cədvəlinin layihəsini hazırlayır və təsdiq üçün Komitəyə təqdim edir;
- Öz maliyyə fəaliyyəti haqqında Komitəyə hesabat təqdim edir.

Katibliyə Baş Katib rəhbərlik edir. O, XİNŞ-in təqdimatı əsasında DBŞ tərəfindən təsdiq olunur. Baş Katibin, vətəndaşı olduğu Tərəf istisna olmaqla, hər Tərəfdən bir nəfər olmaqla müavinləri olacaqdır.

Baş Katib səlahiyyət müddətinin uzadılması hüququ olmamaq şərti ilə üç il müddətinə Tərəflərin rəsmi adlarının ingilis əlifbası ardıcıllığı üzrə rotasiya qaydasında Tərəflərin vətəndaşları arasından təyin olunur.

Baş Katibin müavinləri də səlahiyyət müddətinin uzadılması hüququ olmamaq şərti ilə üç il müddətinə DBŞ-nin qərarı əsasında Tərəflərin vətəndaşları arasından təyin olunurlar.

Katibliyin vəzifəli şəxslərini Tərəflər öz vətəndaşları arasından milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq təyin edirlər.

Öz vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirərkən Baş Katib, onun müavinləri və Katibliyin digər vəzifəli şəxsləri heç bir Tərəfdən, habelə üçüncü tərəflərdən tapşırıq istəməməli və qəbul etməməlidirlər. Onlar yalnız DBŞ qarşısında məsuliyyət daşıyan beynəlxalq vəzifəli şəxslər statusuna xələl gətirəcək hər hansı əməldən çəkinməlidirlər.

Tərəflər Baş Katibin, onun müavinlərinin və Katibliyin digər vəzifəli şəxslərinin öhdəliklərinin beynəlxalq xarakterinə hörmət etməyə öhdəliklidirlər və vəzifə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi zamanı onlara təzyiq göstərməməlidir.

Katibliyin yerləşmə yeri İstanbul şəhəridir (Türkiyə Respublikası).

Tərəflər Katibliyə layihəsi qabaqcadan XİNŞ tərəfindən bəyənilməli olan Katibliyin Türkiyə Respublikası ərazisində yerləşməsi şərtləri haqqında Türkiyə Respublikası Hökuməti ilə beynəlxalq müqavilə bağlamaq hüququ verir.

TƏDŞ Katibliyi, hər bir Tərəfin ərazisində TƏDŞ-in məqsəd və vəzifələrinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan hüquq qabiliyyətinə malik olacaqdır.

Katiblik TƏDŞ-in məqsəd və vəzifələrinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan hüquq qabiliyyətinə, xüsusilə də aşağıdakılara malik olacaqdır:

- bütün Tərəflərin razılığı ilə müqavilələr bağlamaq;
- əmlaka malik olmaq və sərəncam vermək;
- məhkəmədə iddiaçı və ya cavabdeh qismində çıxış etmək;
- hesablar açmaq və pul vəsaitləri ilə əməliyyatları həyata keçirmək.

Maddə 11
Maliyyələşdirmə

Katiblik Tərəflər arasındakı ayrıca beynəlxalq müqaviləyə uyğun olaraq formalaşdırılan və icra edilən büdcəyə malik olacaqdır.

Tərəflər TDƏŞ çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə nümayəndələrinin iştirak xərclərini özləri ödəyir.

Maddə 12
İmtiyaz və immunitetlər

Tərəflərin nümayəndə heyətlərinin üzvləri və Katibliyin vəzifəli şəxsləri DBŞ, XİNŞ, Komitə və Ağsaqqallar Şurasının iclaslarının işində iştirak etdikləri müddətdə qəbul edən Tərəfin ərazisində akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndəliklərin işçi heyətinə beynəlxalq hüquqla verilən imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edirlər.

Maddə 13
Daimi nümayəndələr

Tərəflər öz milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq Katiblik yanında daimi nümayəndələrini təyin edirlər.

Maddə 14
Digər görüşlər

Tərəflər spesifik və/və ya texniki xarakterli məsələlərin müzakirəsi məqsədilə müvafiq nazirliklərinin, idarə və təşkilatlarının rəhbərlərinin görüşünün çağırılması barədə razılığa gələ bilərlər.

Maddə 15
Beynəlxalq təşkilatlar və forumlarla qarşılıqlı əlaqələr

TDƏŞ beynəlxalq təşkilatlar və forumlarla həmçinin əməkdaşlığın ayrıca istiqamətləri üzrə qarşılıqlı əlaqə qura və dialoq yarada bilər.

Maddə 16
Müşahidəçilər

TDƏŞ yanında müşahidəçi statusu dövlətlərə, beynəlxalq təşkilatlara və beynəlxalq forumlara verilə bilər.

Belə statusun verilməsi qaydası və proseduru TDƏŞ-in Prosedur Qaydaları ilə müəyyən edilir.

Maddə 17
Dillər

TDƏŞ-in işçi dilləri Tərəflərin dövlət dilləri və ingilis dilidir.

Maddə 18
Prosedur Qaydaları

Prosedur məsələləri XİNŞ-də qəbul edilən və DBŞ-də təsdiqlənən TDƏŞ Prosedur Qaydaları ilə müəyyən edilir.

Maddə 19
Digər müqavilələrlə əlaqə

Hazırkı Saziş Tərəflərin iştirakçısı olduğu digər beynəlxalq müqavilələr üzrə hüquq və öhdəliklərinə toxunmur.

Maddə 20
Fikir ayrılıqlarının həlli

Hazırkı Sazişin təfsiri və ya tətbiqi ilə əlaqədar fikir ayrılığı yarandığı təqdirdə Tərəflər onları məsləhətləşmələr və danışıqlar yolu ilə həll edəcəklər.

Maddə 21
Dəyişikliklər və əlavələr

Hazırkı Sazişə Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə Sazişin ayrılmaz tərkib hissəsi olan və 22-ci maddəsində müəyyən olunan qaydada qüvvəyə minən ayrıca protokollar formasında rəsmiləşdirilən dəyişikliklər və əlavələr edilə bilər.

Maddə 22
Fəaliyyət müddəti, qüvvəyə minmə və qoşulma

Hazırkı Saziş qeyri-müəyyən müddətə bağlanılır.

Hazırkı Saziş onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirilməsi haqqında üçüncü yazılı bildirişin depozitor tərəfindən alındığı tarixdən sonrakı otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Hazırkı Saziş onun qüvvəyə minməsindən sonra türkdilli dövlətlərin qoşulması üçün açıqdır.

Qoşulan dövlət üçün hazırkı Saziş qoşulma haqqında sənədin depozitor tərəfindən alındığı tarixdən sonrakı otuz gün keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 23
Depozitor

Hazırkı Sazişin depozitoru Türkiyə Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyidir.

"__3__" oktyabr 2009-cu ildə Naxçıvan şəhərində, bir əsl nüsxədə, Azərbaycan, qazax, qırğız, türk və ingilis dillərində hazırlanmışdır. Bütün mətnlər eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.

Hazırkı Sazişin əsl nüsxəsi Depozitorda saxlanılacaqdır. Depozitor hər imzaçı Tərəfə Sazişin təsdiq edilmiş nüsxəsini göndərəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası adından

Qazaxıstan Respublikası adından

Qırğız Respublikası adından

Türkiyə Respublikası adından